

Expositie in Slochteren brengt het Groningen van de vorige eeuw in beeld

Veelbelovende Van Prooijen bleef tweederangs schilder

Van een onzer verslaggeefsters

■ SLOCHTEREN - Aan de Groninger schilder A.J. van Prooijen (1834-1898) is in de Fraeylemaborg in Slochteren een tentoonstelling gewijd. De schilder werd in de negentiende eeuw lange tijd beschouwd als een veelbelovend talent, maar wist zijn belofte niet in te lossen. De werken van deze kunstenaar, die net niet goed genoeg was om de top te bereiken, sieren nu de wanden van de sfeervolle kamers in de borg.

H. van Harten, conservatrice van de Fraeylemaborg, kwam een artikel tegen over de vrij onbekende schilder en besloot een expositie over hem in te richten. Van Prooijen woonde en werkte de eerste vijftig jaar van zijn leven in Groningen en vertrok daarna naar Amsterdam. Van Harten: „Dat artikel beschrijft alleen zijn tijd in Groningen. Ik raakte geïnteresseerd in de periode daarna, als hij met zijn gezin in Amsterdam woont. Ik hoopte op een succesverhaal, maar dat viel helaas nogal tegen.”

Tekenlessen

Van Prooijen krijgt in zijn jeugd tekenlessen aan de Academie Minerva. Al snel valt hij op door een bovengemiddeld talent. Hij wint verschillende prijzen en krijgt interessante opdrachten van het Groninger

kunstgenootschap Pictura. Zo maakt hij een serie aquarellen van het Groene Weeshuis aan de Oude Ebbingastraat. Het eeuwenoude pand, een voormalig Jacobijnerklooster, staat op het punt om afgebroken te worden. Van Prooijen legt de sfeer van het gebouw en zijn bewoners kundig vast in zeven afbeeldingen.

In 1860 maakt Van Prooijen, dan nog een grote belofte voor de toekomst, twaalf stadsgezichten voor een 'Album der stad Groningen'. Van Harten: „Deze aquarellen geven een mooi beeld van hoe de stad er honderdveertig jaar geleden uitzag. Eigenlijk is dat vandaag de dag ook de belangrijkste waarde van zijn werk. Vooral in het Noorden heeft zijn werk een grote topografische betekenis.”

Hoogtepunten

Van Prooijen schildert niet alleen stadsgezichten, maar ook landschappen en zeegezichten in olieverf. Onder de landschappen bevinden zich enkele hoogtepunten. „Van Prooijen haalt het niet bij de kunstenaars van de Haagse School,” vindt Van Harten. „Maar hij heeft wel degelijk enkele landschapstafereelen geschilderd die van grote kwaliteit zijn. In een heel klein werkje, dat koeien aan de waterkant afbeeldt, is de lichtval subliem. Het blijft alleen bij een paar uitschieters, de kwaliteit van zijn werk is heel wisse-

▲ Het werk van Van Prooijen is van wisselende kwaliteit.

Foto: DGP

lend.”

Als Van Prooijen in 1868 naar Amsterdam verhuist,

raakt hij uit de belangstelling. Hij produceert nog wel en stuurt af en toe werk naar ex-

posities, maar het lukt hem niet om zijn talent waar te maken. Van Harten: „Problemen in zijn privéleven verhinderden hem om door te breken. Hij had een drankprobleem en zijn vrouw was vaak ziek. Maar dat is niet de enige reden waarom hij nooit de top heeft bereikt. Ik denk dat hij toch niet genoeg talent had. Schilders met veel problemen hebben de mooiste dingen gemaakt. Van Gogh is daar een goed voorbeeld van.”

Niet gedateerd

Van de meeste olieverfschilderijen is niet bekend wanneer Van Prooijen ze geschilderd heeft. De schilder heeft het meeste van zijn werk niet gedateerd. Van Harten denkt dat dat te maken heeft met zijn eigen gêne voor de mindere kwaliteit die hij soms afleverde. „Hij was ook een schilder van het tweede plan, ondanks zijn veelbelovende start. De minder goede schilderijen, waarop hij zichzelf telkens weer herhaalt en kopieert, zijn vermoedelijk uit zijn Amsterdamse tijd.”

Een paar schilderijen die te zien zijn in de Fraeylemaborg zijn afkomstig uit de eigen collectie. De rest komt van musea, waaronder het Groninger Museum, en particulieren. De tentoonstelling met stadsgezichten, landschappen en zeegezichten van A.J. van Prooijen is nog tot en met 31 december te bezoeken. 90 9-11-97